

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > 2 מהרל נתיבות עולם 002 נתיב התורה הקדמה

מהרל נתיבות עולם 002 נתיב התורה הקדמה 2

וכן פירש שלמה במקום אחר גם כן שלא יסור מן הדרך הישר שנקרא אורח חיים, וזה שאמר (שם ה) נופת תטופנה שפתי זרה וחלק משמן חכה אחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו אורח חיים פן תפלו נעו מעגלותיה לא תדע.

אז הפסוק שם מדבר באשה זרה, זה נקודת המשל העיקרי של משלי.

ורצה לומר האשה הזרה הוא החומר נקרא אשה כמו שבארנו בכל מקום,

בכללות ממש, היסוד הוא שיש איש ויש אישה, האיש נקרא צורה והאישה נקראת חומר, והתכלית היא לגלות בחומר את הצורה, אין האש כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי, שזה בעל ושה, מחמת שהוא יוצר בה את הצורה, קודם לכן היא בבחינת חומר גלם בלי צורה, והאיש חוקק בה את צורתו, אז האיש נקרא צורה והאישה נקראת חומר ועבודת האיש היא לחקוק את הצורה שלו בה. זה הגדרה מאי אשה בכלל, עכשיו החומר עצמו מתחלק לשני חלקים, יש את החומר הטוב, ויש חומר רע, עכשיו הפסוק מדבר כאן באשה הרעה, בחומר הרע.

וקרא החומר הרע אשה זרה כי החומר הרע מסיתו אל מעשה זר ורע,

אז בפרטות יותר זה מתחלק לשני חלקים, לזר ורע, זר עניינו דבר שבעצם הוא לא רע אבל הוא לא שייך למדרגה שלי, זרות, הן מחמת שהוא מעל למדרגה שלי והן מחמת שהוא למטה מהמדרגה שלי, למעלה מהמדרגה שלי- כל זר נקרא זר ביחס למדרגת הכהונה כי עבודת הכהונה למעלה ממדרגתי, ויש זר שלמטה מהמדרגה שלי כמו עבודה זרה שזרה היא לאדם, זר זה לא רע. ורע- זה רע בפועל.

בכללות החומר מתחלק לשלושה חלקים, יש את החומר הרע יש את החומר הטוב, ויש את החומר שהוא לא איסור ולא היתר, בלשון רבותינו זה נקרא קליפת נוגה, בעומק כמו שחובת הלבבות מחדד שהכל איסור או היתר, אבל זה ההגדרה החיצונית הפשוטה. "החומר הרע מסיתו אל מעשה זר ורע" לכאורה אם הוא רע היה צריך להסיטו לרע, למה מסיתו גם לזר? אלא זה דרכו של היצר, שאם הוא יסיטו לרע אז הוא לא יסכים אז קודם הוא מסיט אותו להרבות בתאוה של אכילת היתר, אחרי שהוא שטוף בזה הוא ימשך אחריו לאיסור, אז קודם מסיטו לזר ומשם לרע אבל כיוון שהוא רע תכליתו להסיט לרע, כך דרכו של היצר היום אומר לו כך ולמחר אומר לו כך עד שאומר לו לך עבוד ע"ז.

אז זה צד אחד של החומר שהוא בבחינת רע, צד שני של החומר-

אבל החומר הטוב נקרא אשת חיל מי ימצא,

חומר טוב וחומר רע בהגדרה מאוד חריפה, חומר רע זה דבר שמנתק את האדם מקוב"ה, מהרוחניות בכללות, חומר טוב עניינו דבר שנעשה כלי לרוחניות, רע לשון רעוע ונפרד שהוא רע בפועל, כל דבר שהוא אסור זה לשון קשור כמו שכותב בעל התניא שהוא קושר את האדם לחומר ומונע ממנו התדבקות בבורא, יש אסור שאסור ממשם וכל דבר שהוא לא לש"ש סו"ס הוא מחבר את האדם לחומר וזה זר. עניינו של חומר טוב שהוא נעשה כסא וכלי לגילוי הבורא ית"ש, אין עניינו שהוא בעצם טוב (כמו קדשים וכדו'). חומר טוב הוא בטל לטוב ונעשה חלק ממנו, עניינה של אשת חיל היא בעצם דוגת לבעלה שיוכל

לשבת וללמוד כמו שמאריך הפסוק במשלי ואז היא נעשית חלק מתורתו.

צורה של דבר זה בעולם היצירה שזה רק רוחני ולא בעולם העשייה. כל צורה היא רוחנית בערך לחומר, למשל שיש עץ ועשו ממנו שולחן אז צורת השולחן היא הצורה של העץ בתוך החומר, אבל כשאנחנו מדברים פה על צורה זה בצורה של מהלך, מלשון צרור ומצורף, הצורה זה החיבור של הדבר. אם כן זה בכללות ההגדרה מה זה אישה רעה ומה זה אישה טובה, עכשיו הוא חוזר לבאר את הפסוק שמדבר על חומר רע.

ובעל חומר רע יצר לבבו מפתה אותו שילך אחר תאוותו,

הרי זה ברור שבעומק, צריך לדעת שיש כמה יצה"ר, המדרגה התחתונה של ההימשכות אחר החומר היא לא נקראת יצר, כמו למשל בהמה שנמשכת אחר החומר זה לא נובע מזה שיש לה יצה"ר, אלא כל דבר חושק לטבעו, כאשר אדם יש בו חומר רע הסיבה שנמשך אחר החומר זה לא שייך ליצר אלא זה הוא, יצ עניינו שזה לא האדם והוא נמשך אחריו, אבל אדם שיש לו חומר רע זה הוא לכן מגדיר את זה המהר"ל "יצר לבבו" זה לא יצר ששוכן בלב, אלא זה לבבו. זה נקרא נפתה בגלל שזה מוריד אותו ממדרגתו, כי מאחורי זה יש נקודה שמפילה אותו זה לא כבהמה שאין לה נשמה שהחומר מוריד אותה. [מישהו בא פעם לקוצקר ואמר שיש לו מחשבות זרות בתפילה אז אמר לו הקוצקר זה לא מחשבות זרות, זה המדרגה שלך].

וזה נופת תטופנה שפתי זרה כי היצר הרע מפתה אותו שלום יהיה לך אף כי תעשה דבר זה.

ההימשכות אחר החומר היא טבעית, אבל מחמת שיש לאדם גם כח נשמה אלוקית בקרבו, אז כשהוא נמשך אחר החומר יש לו כח רוחני שזועק ואומר לו לעצור כי הוא מתרחק מהיכן שצריך להגיע וכאן מגיע היצה"ר ומכריע. ע"י שהיצר אומר שלום יהיה לך הוא משתיק את הנשמה וממילא נמשך אחר טבעו הגשמי.

לכאורה שיקרא לא קאי, כל דבר שקר שאין בו נקודת אמת הוא אינו מתקיים, אז מאיפה יש כח ליצה"ר לפתות את האדם, אלא זה מכח שיש תשובה לכן יש בזה קצת אמת, התשובה היא זה שגרמה שיהיה חטא בעולם. כלומר אין כאן שקר מוחלט כי אפשר לתקן.

ואמר אחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות כי כרת יכרת בעוה"ז ובעוה"ב, וזהו חרב פיות שיש לו שתי פיות שהוא נכרת מהעוה"ז ומעולם הבא כמו שנאמר (במדבר טו) הכרת תכרת.

המהר"ל לא מברר ברור מה הכריתות הכפולה שיש כאן, כלומר מה שמביא אותו לכריתות זה החיבור לחומר, וזה כורתו גם בעוה"ז ובעוה"ב, הוא קצת יתחיל להסביר, אנחנו נסביר בכללות ואח"כ נראה איך שהדברים כתובים, ונסביר.

כריתות בעוה"ב כלומר שזה מנתק אותו מהרוחניות, כריתות בעוה"ז שמצד החומר הוא יתכלה. כריתות בעוה"ב זה ברור מאוד הרי הגשמיות והרוחניות הם צרות זו לזו, כאש ומיים שלא מתקיימים אחד עם השני, אבל למה זה מנתק אותו בעולם הזה. תשובה לדבר, הרע החומר מכלה את עצמו, אין קיום לחומר מצד עצמו, כל קיומו הוא מצד הצורה, כאשר אדם מתחבר לחומר ומאבד את הצורה אז החומר כחומר אין לו קיום, הגוף מתפורר כשהאדם מת. שתי פיות שתי חודות של החרב, חוד אחד היא חותכת אותו מהעליון והשני מפריד וכורת. בפשטות תאווה היא נקודת חיבור, אבל בעומק "לתאווה יבקש נפרד" אין מה שיצרף אותו חוץ מהדמיון, יש צירוף מכח החכמה כמו שנראה בתחילת נתיב התורה, וזה צירוף מכח המדמה. הגהנים נקרא דומה מלשון דמיון, אין לו כח להצטרף.

ואחר כך אמר רגליה יורדות מות, כי ידבק באשה זאת המיתה בשביל החומר שדבק בו ההעדר והמיתה,

כלומר האשה שהיא החומר "בשביל החומר שדבק בו ההעדר והמיתה", כל מיתה היא בעצם נקודה של ההעדר, אלא שההעדר יש בו שני חלקים, יש ההעדר של צירוף וממילא יש ההעדר של כל פרט, נסביר, הצורה הרוחנית כמו שאמרנו היא מצרפת כל דבר, החומר נעדר ממנו הכל לצרף בין שני הדברים, זה ההעדר הראשון, נעדר הצורה, ההעדר השני שנקרא מוות גם לכל חלק וחלק יש לו ביטול, כי כל חלק וחלק קיומו בה מכח הצירוף, אז ההעדר הראשון הוא בעצם הפסד כח הצירוף, וההעדר השני הוא שכל חלק לעצמו הוא ג"כ עומד ומתבטל.

ולכן אמר רגליה יורדות מות כי רגלים הם כנוי אל הפחיתות שזה עניין הרגל ובפחיתת החומר דבק בו המיתה.

אז אומר המהר"ל שהרגליים הם אלה שדבק בהם החומר, הוא לא מסביר כאן למה, יש בזה כמה וכמה הבנות, נסביר מעט. ראשית כפשוטו ממש הוא זה שדורך בארץ וקרוב לקרקע הוא הכי דבוק לחומר, הרוח תמיד בחינת למעלה והחומר בחינת למטה. זה ההבנה הפשוטה, בעומק יותר, הרלים מוציאות כל דבר החוצה, הידיים אמנם יכולות להוציא אבל גם להכניס, גם

עושות חיבור (יד ביד), משא"כ רגליים הם לא מכניסות אלא עיקרם בעצם החוצה, ודאי שהאדם גם נכנס למקום הרגליים אבל זה רק אחרי שקדמה לזה יציאה, הרגליים תחילת עניינם יציאה, אדה"ר נברא פנים אם היה נברא בחוץ אז הרגליים היו פועלות כניסה, אבל כיוון שנברא בפנים אז שורש פעולתן הוא יציאה (ומצד התיקון יש גם כניסה), כל חומר עניינו יציאה, כאשר הדברים מחוברים זה לא נקרא יציאה, לקחתי חצר ועשתי עירובי חצרות זה כבר לא נקרא יציאה מרשות לרשות אבל כאשר אני מגדיר כל חצר לעצמו יש יציאה מרשות לרשות, אז הגדרת הדבר היא שהרגליים מוציאות אותו מהמקום שלו, אפשר להאריך עוד הרבה בנקודה, הבנים של האדם נקראים רגליים, הם נקודות שיוצאות ממנו, וכד'.

הפחיתת החומר דבק בו המתיה, זה לא עונש, אדם שנמצא במדרגה של חומר אז ממילא הוא במדרגה של מיתה, כי החיים עניינם צרור צירוף, כאשר אדם מאבד את הצורה ודבק בחומר אין את הצירוף דבר ראשון הנשמה יוצאת ממנו והגוף מת מיד גם הגוף עצמו מתעכל לגמרי וזה שלימות המוות.

ואומר שאול צעדיה יתמכו, כלומר שהשאל נברא בשביל צעדיה שהם רגלים שלה שהוא כינוי אל פחיתת החומר, אשר בשביל זה השאל שהוא המיתה ואם לא כן לא היה מות בעולם רק בשביל החומר שהמיתה דבק בו.

שאל צעדיה יתמכו, כלומר מאיפה התחדש המושג שאול? שבע שמות יש לגהינם ואחד לפני האחרון נקרא שאול, שבע מדורי גהינם, האחרון נקרא אבדון, ואחד לפני זה שאול, הוא נברא בשביל צעדיה שזה רגלים שלו והוא כינוי לפחיתת החומר. למה דווקא שאול? ולא שאר שמות? כוונת הדבר שכמו שאמרנו שעל אף שהרגליים הם דבקים בחומר והם בחינת יציאה, אבל סוף כל סוף הם גם בחינה של כניסה, שאול עיננו "מוריד שאול ויעל" מלשון דבר שאול שיכול לחזור (זה החילוק בין מכירה לשאלה ששאלה חוזרת לבעליה), כמו שהוא נכנס לשם הוא יכול לצאת. זה כמו הרגליים שהם מחד הוצאה ומאידך כניסה, השאל והרגלים זה היינו הך.

נסביר קצת את הדברים יותר בכדי שנבין. למה באמת השאל יכול להיות חזרה, זה נקודה עמוקה, הרי ממכה עצמה מתקן רטיה, הקב"ה גזר על האדם "מות תמות" אילו הגוף היה קיים לעולם אז הוא היה דבק בחומר לעולם והוא תמיד היה מנותק מהרוחניות, אילו היה רק את הפירוד הראשון והחומר היה נשאר קיים לעולם אבל ברגע שיש את הביטול השני שהחומר מתבטל מעצמו, אז כבר הוא לא מחובר לחומריות.

נסביר שוב, זה נקודה עמוקה וברורה ונפלה מאוד. אדם יש בו כח רוחני ויש בו כח גשמי, ברגע שבחר להתחבר בכח הגשמי אז הוא התנתק מהכח הרוחני, אילו ההתחברות לחומר היתה מוחלטת שזה נקרא "יכרת לעולם הבא" הוא נכרת מהרוחניות אבל הגשמיות קיים לעולם, אז הכריתות היתה לנצח כי הוא תמיד היה נשאר מדובק לחומר וממילא מנותק מהרוחניות, לכן הקב"ה יצר חידוש שני בכריתו "הכרת בעולם הזה" שאחר שנכרת מהרוחניות הגשמיות החומר מכלה את עצמו מיניה וביה, אז כאשר יתכלה החומר אז הוא כבר לא מחובר לחומר עכשיו חוזר לו החיבור לעליון, זה ממכה עצמה מתקן רטיה, זה התיקון. מפורש בספרים שאדם שגופו לא מתוקן נשמתו אינה יכולה לעלות למעלה לפני שגופו יתכלה.

בפשטות "הכרת תכרת" זה קללה כפולה, אבל בעומק הרי אין לך מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות. השאל עניינו להפשיט את נחומר מהנשמה שהיתה דבוקה בו. אלא שעבודת האדם לעשות את זה מחיים להפוך את החומק לכלי לנשמה. ניתוק מחיבור לחומר בהיתר זה חיבוט הקבר, השאל זה ניתוק מהחיבור לחומר באיסור, זה בפרטות יותר, ואם נבוא להאריך בל סוגיא אפשר לדבר כאן בארוכה אך אני לא רוצה לצאת מנקודת המכוון.

למה החומר סוף סוף מתקיים, כשיש גול באדם למה הוא מתקיים? כי יש הבחנה של הבלא דגרמי אם ננתק אותו מהגוף אז הוא יתכלה לגמרי ג"כ, בעומק תמיד זה התנתקות של הצורה מהחומר ולא התנתקות של החומר מיניה וביה, אילו לא היה שום הארה של צורה אז הוא לא היה קיים, אם ננתק את ההבלא דגרמי מהגוף אז הוא כבר לא היה קיים בקבר.

[כל רשות היחיד עניינה שאני מצרף דבר, רשות הרבים הם רבים שכל אחד נפרד לעצמו. כשאנחנו מגדירים את החומר בתפיסה העמוקה שלו שאין לו צורה, שהצורה היא אחדות החומר פירוד, אז אנחנו גדירים את הרגליים כנקודה של פירוד, נקראים בלשון רבותינו לבר מגופא הם נמצאים מחוץ לגוף ומויאים את האדם לחוץ.

כאשר החומר הוא חומר לעצמו אז לא מתגלה בו אור של צירוף, אז הוא רחוק מכל הרוחניות, וכשמתגלה בו אור של רוחניות של צורה אז הוא כבר שייך לעולם הצורה אז הוא ממילא במדרגה בר הכי לצירוף, ובעומק הוא כבר מצטרף לכולם, כמו שבין שני הצורות על אף שהם צורות הם צריכים צירוף, אבל שתי צורות שלא מצורפות זה לא כחומר שאינו מצורף, כשני צורות הם בערך של צירוף אלא שעדיין לא הצטרף, בלשון אחרת הוא עלה מעשיה ליצירה ועכשיו צריך צירוף בתוך היצירה אבל עלה במדרגה של עולם]

וזה תבין כי חוה הביאה המות לעולם, כי האשה היא חומרית ובה דבק ההעד והמיתה. ואמר אחר כך אורח חיים

פן תפלס, כלומר פן תפלס האורח ההולך אל החיים, וזהו אמר כנגד התאוה החומרית, פן תלך אחר התאוה החומרית, לא תעשה זה אבל לא יהיה שוה לך כל התאוה נגד אורח חיים, וכמו שאמרו (אבות פ"ב) הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, כי אין כאן שום משקל כי דבר מעט מן העולם הבא שקול יותר מן כל העולם הזה וכמו שפירשנו במקומו ולפיכך אף אם יצרן מסייך אל התאוה לא יסור מן אורח חיים.

למה שלא יסור מן אורח חיים? הבחירה של האדם היא לחשב הפסד מצוה כנגד שכרה מצד אחד יש לו את התאוה ומצד שני יש לו את האורח חיים. אז ההפסד מצוה הוא שהוא מפסיד את החיבור, והשכר הוא עצם החיבור, זה נקרא 'אורח חיים' כח הצירוף, למה? מעט מן העולם הבא שקול יותר מן כל העוה"ז? אז ודאי שההגדרה הפשוטה שגם אם בכמות יש כאן יותר אבל באיכות יש שם נותר, אבל ההגדרה בעומק לפי ה שנתבאר, העולם הזה הוא פירוד, העולם העליון הוא אחדות, ריבוי נפרדות אין לו ערך לנקודת אחדות אחת. נקודת היסוד היא שנקודה אחת של אחדות שוה הרבה יותר מריבוי של פרטים. ריבוי התחתון הוא בא מן הפירוד שבו. ניתן משל חומרי גס על אף שהנמשל רחוק, יכולים לתת לאדם למשל 10 בהמות ויכולים לתת לו בהמה שמולידה, אם נותנים לו עשר בהמות שכולם עקרות יש לו עכשיו עשר, יכולים לתת לו אחת שמולידה ואלו שתוליד יולידו עוד בלי שיעור, אחדות אין לה גבול, היא לא מתפרטת בעומק, אלא בתוכה עצור כח שאין לו גבול ביחס לתחתון, התחתון מתפרט ויש לו גבול, אור אינסוף הוא אחד אבל הוא גונז בקרבו את הכל ולא שייך שאדם יעדיף את הנאצלים שהם רבים, כל עליון ותחתון העליון גונז בקרבו את התחתון באופן של אחדות, משא"כ התחתון באופן של נפרדות, בלשון פשוטה של נפש, מביאים לאדם כמה מיני מעדנים ונותנים לו לאכול ומאיך מציעים לו תענוג רוחני, אז בכמות כאן יש כמה מעדנים וכאן יש אחד, אבל בעומק הטעם הרוחני כמו מן שאפשר לטעום בקרבו את הכל. בעומק מה שהוא כולל בקרבו את הכל זה כי הוא נמצא בשורש הדבר.

והיה לו להזכיר נתיבה, כמו שאמר ודרך נתיבה אל מות כלומר שאל יטה מן הדרך אף מעט. רק כי כבר אומר פן תפלס, כלומר שלא תשקול דבר מעט שתצא חוץ מן הדרך נגד יצר התאוה, ובזה אמר שלא יצא חוץ מן הדרך אף בדבר מועט.

כלומר אל תפלס לך דרך אחרת באורח, כלומר עצם ההיות של הדבר שאתה רוצה לפלס לעצמך דרך אחרת זה נקודת הטעות. אומר המהר"ל זה כמו שכתוב 'נתיבה'. בדיוק מה הוא מתכוון אני גם לא מבין.

ואמר נעו מעגלותיה לא תדע, כי האשה הזרה הזאת נעו מעגלותיה, שדרכיה הם זרים ולא ידע האדם דרכיה כמו כל דבר זר,

בפשטות היא נקראת אשה זרה כי היא זרה למדרגת האדם כמו שאמרנו, יש זר למעלה ממדרגתו ויש זר למטה ממדרגתו, האשה הזו היא למטה ממדרגתו. כאן מסביר המהר"ל גדר אחר למה זה נקרא זר.

היפך אורח חיים שהוא אורח כבוש שהוא מביא לחיי העולם הבא, אבל מעגלותיה של אשה זרה נעו ולא תדע, כל כך זר מעגלותיה ובשביל גודל הזרות לא תדע מעגלותיה.

ראשית מה הוא אומר ואחרי זה קצת להבין. הוא מסביר א"כ שהדרכים של היצר הרע, הדרכים של החומר שנקרא אשה רעה, הגדרת הדבר שהיא נקראת זרה, מחמת שמהלכי דרכיה הם זרים בעיני האדם, עומק הדבר, ראשית כל פשט מה שכתוב מה עומק הדבר התורה הקדושה היא בבחינה של אורח חיים בבחינה של אור, כאשר אין לאדם העלם של חושך של חטא אז יש לו אור, אז הדרך היא ברורה, הדרך של אשה רעה היא בבחינה של חושך, של צלמוות, צל העדר, חושך, אז האדם לא רואה להיכן הוא הולך. חוץ מנקודת התכלית, שבתוה"ק האדם מגיע לתכלית וח"ו מי שהולך אחר אשה זרה, גם בדרך עצמה יש נקודת חילוק, בני ישראל הלכו במדבר, הקב"ה נתן להם ענן להאיר להם, אבל הדרך של האשה זרה היא עצמה חשוכה לא רק בנקודת התכלית, שהיא לא מביאה את האדם לתכלית. הנפק"מ כאשר האדם רואה את הדרך של האשה זרה אז הוא יכול לחשוב שהוא מבין את הדרך וללכת בה ולהצליח לפי הבנתו, אבל בעומק הוא לא יכול לראות את הדרך הזאת, כשאדה"ר אכל מעץ הדעת אז לכאורה עכשיו צריך שיהיה בו דיעה והוא יבין את כל מהלכי הרע, עץ הדעת כשאר הוא אכל ממנו דרכיה של האשה זרה הם דרכי חושך, כי באור שזה בחינת הצורה אז זה נקודת הצירוף משא"כ בחושך שעניינו דבר שאינו מצטרף, העומק שהאדם לא רואה את נקודת הרע זה בגלל שהוא לא בר צירוף, דרך זה קצת ועוד קצת ומצרפים וראויים לאיפה זה מגיע, אתה רואה מהיכן יצאת להיכן תגיע ואז את כל הדרך, אבל רע שהוא בבחינה שאין חומר אלא רק פירוד, ובעומק זה מחמת שאין דרך, אין כזו דרך.

• [מהר"ל נתיב התורה](#) 1]

Source: <https://bilvavi.net/shiur/2מהרלנתיבותעולם-002-נתיבתורההקדמה>

Links

[1] <https://bilvavi.net/maharal.torah>